

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput X. Satisfit objectionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

CAPUT X.

Satisfit objectionibus.

83 Et confirmatur 1°. quia si expressio illa requireretur, nullæ Ethnicorum leges in conscientia unquam obligassent (ob defectum istius expressionis) hoc autem dicere, esset Apostolo in faciem contradicere.

84 2°. Dato, non concessio, quòd in Principe sæculari, ultra potestatem, & voluntatem ferendi legem, ad obligandum in conscientia, necessaria foret intentio taliter obligandi, adhuc equidem in casu non expressio- nis, intentio ista præsumenda foret: cum omnis Legislato- enixè cupiat leges à se latis exactè servari. Ideò namque Licurgus cives suos sacramento adegit, ad promittendam legum custodiam. Ideò eadem custodia legum prima & summa lex Platonis fuit. Ideò Reges & Magistratus sæculares pœnam transgressoribus apponere solent; non ut conscientia obligationem relaxent (aliàs non satis promoverent commune bonum (quod est finis legum) cum pœna externa ut plurimum non debeat ante condemnationem, quam occulti transgressores facillè eludunt) sed ut hominibus minùs timoratis (plus homines timentibus, pœnamque temporalem, quàm Deum, & pœnam æternam) ultra conscientia obligationem calcet istud adjiciant.

85 3°. Sic est in manu, seu potestate Legislatoris, legem ferre, vel non ferre, ut si legem veram ferat, lex ab ipso lata non possit non habere essentiam, naturam, naturalisque proprietates legis. Quamvis enim lex, quoad sui existentiam, pendeat à voluntate Legislatoris, supposità tamen legis existentia, voluntas Legislatoris efficere non potest, quòd lex existens non habeat essentiam, & naturam legis, &c. Quemadmodum præceptum patris, & votum, quoad sui existentiam, pendet à voluntate patris, vel voventis; supposità tamen existentia præcepti paterni, & voti, voluntas patris, vel voventis, efficere nequit, quòd præceptum paternum, & votum, non habeat essentiam, naturam, & naturales proprietates veri præcepti, & voti. Quemadmodum verò essentia, natura, vel naturalis proprietas veri præcepti, & voti; sic essentia, natura, vel naturalis proprietas veræ legis, est obligatio in conscientia, uti præmissa convin- cunt, rectèque tradunt Bellarminus, Serarius, aliique passim. Meritò proinde sanctus Thomas 1. 2. q. 96. a. 4. generatim, & sine exceptione pronuntiat, leges, si justas sint, in conscientia obligare, deberentque Christiani tantò magis in eo convenire, quan- tò minùs Ethnici in eo disconvenerunt; à quibus ideò præmium in Campis Elisis ex- pectandum credebatur ab obedientibus, & pœna ab inobedientibus, quibus à Rada- mantho inelamaretur, *Discite justitiam moniti,* &c.

Objicies 1°. Legislato- ri civili, ut Reçtori politia civis, per se non competit judicare de obligatione conscientia. Ergo dum aliud non exprimit, in conscientia non obligat.

Respondeo 1°. argumentum istud ducere in præcipitium. Siquid enim probat, probat, nec parentes, nec Legislatores civiles, in conscientia obligare posse (cujus oppositum ab omnibus ferè Theologis reputatur esse de fide, vel fidei proximum) quia nec parentibus, nec Legislato- ribus civilibus, ut Reçtoribus politia civis, per se competit potestas judicandi de obligatione conscientia.

Respondeo 2°. in antecedente falsum supponi, nimirum Legislatores civiles, dum non intrepentur legem divinam, vel natura- lem, vel canonicam, solum considerandos, ut Reçtores politia civis externa. Cujus oppositum constat ex dictis cap. 7.

Respondeo 3°. negando consequentiam. Quemadmodum enim ad hoc ut Legislator civilis in conscientia obligare possit, necesse non est, quòd ipsi per se competat potestas judicandi de conscientia obligatione; sic ad obligare de facto in conscientia, non requiritur quòd ipsi per se competat de facto judicare de ista obligatione.

Objicies 2°. Lex civilis, in materia capaci obligationis gravis, non necessariò obligat graviter: ergo in materia capaci obligationis in conscientia, non necessariò obligat in conscientia.

Respondeo, nec antecedens esse verum (ut postea videbitur) nec consequentiam bonam: utpotè ex antecedente isto non magis consecutariam, quàm ex eodem confici possit, legem civilem non necessariò obligare in conscientia, saltem ad acceptandam pœnam, in materia capaci talis obligationis. Ad pœnam tamen acceptandam lex omnis, etiam civilis, in conscientia ut minimum obligat, ut adversarii fatentur. Si ergo lex civilis, in materia capaci obligationis gravis, non necessariò graviter obliget (quod non conceditur) ideò est, quia sine eo stat essentia & natura legis: quæ (ex præmissis) non stat sine obligatione in conscientia.

Objicies 3°. Multæ leges ecclesiasticae non obligant sub peccato, nec proinde in conscientia (ut constat ex Regulis Dominicanorum, Minimorum, & Societatis, quæ id expressè declarant) idem ergo dicendum de multis legibus civilibus.

Respondeo negando antecedens, intellectum de veris ac propriè dictis legibus.

Ad ejus probationem, Respondeo (cum Driedone lib. 3. de libert. Christ. cap. 3. Bellarmino l. 3. de membris Eccles. c. 11. Filliutio tr. 2. c. 11. Sylvio 1. 2. q. 96.

a. 4. quaestione. 1. Maftrio disput. 2. de legib. n. 135. Bonacina apud ipsum. Valero tit. 10. §. 5. & tit. 13. §. 6.) Regulas illas non esse perse, & ratione sui veras leges, quatenus determinate praescribunt aliquid faciendum, vel omittendum; licet dici possint leges poenales, quatenus poenam transgressoribus injungunt; ad quam acceptandam obligationem conscientiae inducunt. Hujusmodi proinde Regulae, quatenus determinate aliquid faciendum, vel omittendum praescribunt, merae sunt ordinationes, similes statutis multarum civitatum, iisque quadrat quod Angelicus Doctor 2. 2. q. 186. a. 9. ad 2. ait: *Non omnia quae in lege humana continentur, traduntur per modum praecepti; sed quaedam proponuntur per modum ordinationis cuiusdam, obligantis (in conscientia) ad solam poenam.* Ut enim idem S. Doctor ait ibidem q. 108. a. 4. *aliquis interdum punitur sine culpa, non tamen sine causa.* Unde regula juris: *sine culpa, nisi subit causa, non est aliquis puniendus.*

91 Caterum, licet Regulae illae per se, & ratione sui non sint verae leges, quatenus per se in conscientia, id est, sub peccato non obligant; per accidens tamen, & ratione adjunctae (vi voti, & status religiosi) obligationis tendendi ad perfectionem, per media in Regula praescripta, dici possunt verae leges; nec dubium (ut sic) in conscientia, & sub peccato obligare, quatenus unusquisque Religiosus ad perfectionem sub peccato serio anniti tenetur per media suo statui propria. Sed & hoc sensu sub peccato obligant, quod vix in praxi fieri possit, ut quis eas sciens & lubens sine culpa transgrediatur, prout de Constitutionibus sacri Ordinis nostri, ipsamet p. 4. c. 18. n. 5. declarant, quod *quamvis ex se non obligent ad culpam, sed ad poenam... tamen... vix fieri posse, ut quis eas sciens & lubens transgrediatur sine culpa.* Confer quae dixi tom. 1. l. 10. p. 1. cap. 27. & seqq.

Et partim ideo, partim quia Regulae illae sunt leges poenales, Religiosi de earum transgressione judicari possunt; non vero ex eo quod ex se, quoad materiam praescriptam, sint verae leges. Neque approbatio Summi Pontificis probat eas esse veras leges. Quia approbare non est universim auctoritatem legibus impartiri: nec Regularum illarum approbatio aliud est, quam authentica Summorum Pontificum declaratio, quod Regulae illae salutare sint ordinationes, secundum quas earum Professores judicandi sint.

CAPUT XI.

Occasione quarta objectionis, specialiter agitur de legibus poenalibus.

92 **O**bjicies 4°. Dantur leges pure poenales. Sed istae non obligant sub culpa, nec

proinde in conscientia, sed sub sola poena. Ideo enim pure poenales dicuntur.

Pro solutione notandum 1°. legem poenalem esse quae imponit poenam. In quo differt a lege morali, quae aliquid praecipit, vel prohibet, sine adiectione poenae.

Notandum 2°. legem poenalem esse duplicem, scilicet pure poenalem & mixtam. Pure poenalis est quae sic poenam statuit in eos qui quidpiam fecerint, vel omiserint, ut illud non praecipiant fieri, vel omitti. Mixta est quae praecipit aliquid fieri, vel omitti, simulque poenam contrafacientibus imponit, vel copulative, v. g. dicendo, *nemo triticum asportet e regno; qui secus fecerit, solvat tantum.* Vel disjunctive, *nullus e regno triticum asportet; vel si asportaverit, solvat tantum.*

Notandum 3°. poenam aliam esse latae 94 sententiae, aliam sententiae ferendae. Latae sententiae, est quae sic lege est constituta, ut ipsa lex eam de facto condemnet, nec proinde ad eam requiratur sententia Judicis condemnativa, sed solum criminis declarativa; ut cum lex dicit, *nemo hoc vel illud faciat, sub poena excommunicationis ipso facto, vel exiuro, vel ipso jure incurrenda.* Et idem est si lex dicat, *excommunicamus, vel excommunicationem se noverit incurrisse, & ejusmodi.* Poena sententiae ferendae est poena sic lege constituta, ut ad eam incurrendam sit per Judicem, vel Superiorem condemnandus; ut si lex solum dicat, *sub poena excommunicationis, sub interminatione anathematis, vel reus erit, tali poena subjacebit, vel excommunicetur, suspendatur, &c.* Quod si dubium sit, an verba legis contineant poenam latam, vel ferendam, censendum, quod solum contineant ferendam. In poenis enim benignior interpretatio est adhibenda. Reg. 49. juris in 6. Ideo cum haec verba, *si excommunicatus, si suspensus,* dubium relinquunt, num sententiam latam, vel ferendam contineant (quia plurimi canones continent praedicta verba, quae tamen secundum Glossam cap. 20. de foro competenti sententiam continent ferendam; eo quod ly *si* accipi sic possit, ut sit de facto, vel sit in futurum.) Ideo Navarrus in Manuali c. 27. n. 12. probabiliter docet, verba illa interpretanda esse de poena ferenda (nisi ex adjuncto aliud appareat) etiam si plures oppositum teneant. His notatis, ad objectionem.

95 Respondeo, leges pure poenales a pluribus quidem Theologis admitti, sed fortasse volunt eas esse veras leges respectu Judicis, qui ad infligendam poenam (iis praescriptam) in conscientia tenetur (prout disertè exprimit Driedo, Becanus, Vasquez, &c.) Alias namque leges poenales ipsimet negant esse verè ac proprie leges, prout ostendit Sylvius citata q. 96. quaestione. 8. Et merito, quia omnis lex (proprie dicta) aliquid